

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

II. leto.

V Gorici, mali traven 1881.

4. zvezek.

Serafinskega učenika svetega Bonaventure
molitev ali rezponzorij

k sv. Antonu Padovanskemu.

1. Glej, če iščeš čudežev: Smert, nesreča, zmota zla, Gobe, húdi begajo, Bolni hóde zdravi.	4. Morje, spone padajo, Ude in izgubljenega Próse ter prejemljejo Mladi kaker stari.
2. Mórje, spóne padajo, Ude in izgubljenega Próse ter prejemljejo Mladi kaker stari.	5. Čast Bogu Očetu in Sinu in sv. Duhu!
3. Varne so nevarnosti, Strébljene potrebe vse, Pričajo, ki čúte, naj, Déjo Padovani!	6. Morje, spone padajo, Ude in izgubljenega Próse ter prejemljejo Mladi kaker stari.

Ÿ. Prosi za nas, sv. Anton!

R). Da bomo vredni obljub Kristusovih.

Molimo!

Tvojo cerkev, o Bog, naj svetega Antona, tvojega spoznavca pobožni spomin razveseljuje, da bo z duhovnimi pomočki vedno zavarovana in enkrat večno veselje vživati zaslužila. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Vodilo tretjega reda sv. Frančiška s kratko razlago.

Četerto poglavje.

Da naj ne hodijo k nepoštenim pojedinam in igram, in da naj ničesar ne dajejo glumačem.

Popolnoma jim bodi prepovedano k nepoštenim pojedinam hoditi ali h glediškim igram, ali k plesu. Glumačem ali za gledanje ničemernih reči naj ničesar ne dajejo. Tudi naj skerbe, da bodo vbranili svojim domačim, da jim ne bodo kaj dajali.

Razlaga.

V tem poglavju so tretjerednikom prepovedane pojedine, igre in ples le takrat, kadar so nasprotne spodobnosti, in pri katerih se greh dela in Bog žali, zlasti, ako se zato tudi služba božja zamuja.

Poštene, zmerne gosti o posebnih priložnostih niso nič napačnega. Jezus Kristus je bil tudi na ženitnini sè svojo sveto materjo, in je celo čudež storil, ko jim je vina zmanjkalo. Tudi pozneje je bil še večkrat semtertje povabljen v gostje in nobenkrat se ne bere, da bi bil odrekel. Zlasti je rad zahajal v Betanijo v Lazarjevo hišo, kjer mu je Marta stregla s toliko ljubeznijo in skerbjo. Očitno je torej, da ni napačno, temuč lepa in hvalevredna navada sorodnike, prijatelje in znance o posebnih prilikah zmerno pogostiti in v strahu božjem veseliti se ž njimi. Razveseljenja in primerneга okrepcanja več ali manj vsaki človek potrebuje, da mu ne opešajo moči dušne in telesne. Zato tudi ni misliti, da bi bil hotel sv. Frančišek udom svojega tretjega reda vsako kratkočasje in razveseljevanje prepovedati.

Tudi glediške igre ni misliti, da so sploh prepovedane; saj morejo biti tudi svete, pobožne in koristne; kaker so n. pr. igre v sloveči bavarski vasi Oberammergau, kjer se vsakih deset let predstavlja terpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa, in prihajajo gledat tisoči in tisoči ne le priprostih ljudi, temuč tudi naj bolj učeni in olikani, najvišjih stanov ljudje od vseh krajev sveta. Naj bi imeli pri nas na Slovenskem vas, kjer bi se kaj takega znalo napraviti, o, kako po pravici bi je bili veseli, kako radi bi pripo-

ročali vsakemu, naj gre gledat take svete igre, ki bi gotovo jako blažile serca in pripomogle k razširjanju verske gorečnosti in prave omike in olike mej našim ljudstvom! Kaj takega gledati gotovo ni mislil prepovedati sveti Frančišek; saj je on sam nekaj celo podobnega vpeljal ko je obhajal rojstvo Gospodovo pred jaselcami v greškem gozdu.

S tem pa nočemo reči, da naj bi se pri nas res kje skušalo posnemati, kar se napravlja v imenovani nemški vasi s tolikim vspohom. Da se more kaj tako svetega in veličastnega spodobno in dostojno pred oči staviti, ni zadosti, da so ljudje, ki imajo opraviti zraven, dobri, pošteni in v resnici pobožni, kar je prva potreba, oni morajo tudi posebne prirojene darove ali zmožnosti za to imeti, oni se morajo tudi mnogo učiti in vaditi, in naposled so tudi iztroški silno veliki. Kaj bolj priprostega in lažjega, n. pr. kaka zgodba starega zakona, ali kaj iz življenja svetnikov, pa bi se dalo znabiti tudi pri nas podobno pred oči staviti, ako bi naši pesniki take reči primerno zložili in bi potem duhovni gospodje in učitelji mladino k temu navajali. Mnogo lepega bi se znalo na ta način doseči in mnogo nerodnosti lahko zaverniti. Zlasti bi tudi učenci, ko pridejo domov na počitnice, mogli pripomoči k takim poštenim, kerščanskim veselicam; tudi njim bi bilo to prav posebno koristno, saj je znano, kako so nekedaj zlasti po učilnicah jezuitskega reda, ki so po pravici slovele in še slove, visoko čislali take vaje.

Iz vsega tega vidimo torej, da nikaker ni misliti, da bi bil hotel sveti Frančišek udom svojega tretjega reda sploh vse gledališke igre prepovedati. Prepovedal je le nespodobne, ničemerne glume in norčije gledati in poslušati, in nepoštenim glumačem ali burkežem denar dajati za take reči, in to je prepovedal po vsej pravici.

Vprašanje pa je zdaj, kaj je misliti o gledaliških igradah in predstavah, kaker so dandanašnji po mestih v navadi, ali so tretjerednikom svetega Frančiška dovoljene, ali ne? Iz lastne izkušnje tu ne moremo govoriti, ali kaker slišimo in beremo, take igre dandenes niso nič prida, temuč ničemerne in posvetne in dostikrat naravnost pohujšljive, lepim šegam in sveti veri nasprotne. Take igre gledati in plačevati tretjerednikom ne more biti dovoljeno, pa se tudi nobenemu drugemu katoliškemu kristijanenu ne spodobi. Nasproti naj bi skerbel vsak pošten Slovenec, koliker mu je mogoče, da bi se pri nas strupene gobe, z Nemškega in Francoskega do-

ma, kaker hitro se da, popolnoma zaterle, in bi se v našem milem materinem jeziku nigdar kaj takega ne zaredilo; prava vmetalnost je le ta, ki povzdiguje duhove, in vnema za to, kar je lepo, dobro in resnično, nigdar ne sme taka biti, da bi škodo delala človeku.

Brat ali sestra tretjega reda svetega Frančiška naj torej nikaker ne zahaja k navadnim gledališkim igram, kaker se po naših mestih, zlasti po zimi, vsaki večer vidijo in slišijo v nemškem ali laškem jeziku; tudi svojim domačim naj ne puščajo tja hoditi, ker bi se tam nič dobrega ne navadili, temuč le denar bi zapravljali in čas, in v nevarnosti se stavili, ki jih ne morejo izmeriti. Le iz prav posebnih vzrokov in keder vejo, da se vsaj bližnje priložnosti v greh ni bati, smelo bi se to dovoliti, n. pr. služabnicam, ki morajo svoje gospe spremljati v gledišče, katere bi se jezile ali celo iz službe jih izpodile, ako ne bi htele slušati. Skerbeti pa morajo take služabnice, da se z molitvijo in dobrimi sklepi obožijo zoper nevarnosti, v katere se neradovoljno podajajo.

Kaker pa so pri takih gledaliških veselicah nevarnosti velike, niso dosti manjše tudi na plesih ali tako imenovanih balih. Res je tudi ples sam na sebi nedolžno razveseljevanje, dokler je v mejah spodobnosti in poštenja. To je človeku, zlasti dokler je mlad, že nekako v kervi, da se rad zaverti in poskoči, keder je vesel.

Celo kralj David je plesal v svetem veselju pred skrinjo zaveze. Sicer ga je žena kregala, ali Bogu se s tem nikaker ni bil zameril. In v življenju svete Elizabete tudi beremo, da je v svoji mladosti večkrat plesala, keder je bila v veseli družbi. Ali pomniti moramo, da je bila Elizabeta nedolžno in sveto dete, ki se je veselilo v Gospodu, ki je imelo svoje serce vedno pri Bogu in je bilo vterjeno v čednosti. Velik razloček je v tem, kedo in s kakšnim namenom pleše; pa tudi v tem, kaj in kako se pleše. Elizabeta je plesala iz veselega serca, in da je pripomogla tudi drugim, da so se pošteno veselili; in kar je plesala, je bilo gotovo vse lepo, spodobno in pošteno, kaker so bili poštene nekedaj pač tudi vsi domači plesi našega ljudstva, in so poštene in nedolžni tudi še dandanašnji pri naših južnih bratih. Ali po naši domovini se plešejo dandanašnji plesi, ki so se vtepli iz ptujih krajev, in, kaker se pripoveduje — ker iz lastne izkušnje jih ne poznamo — se ne morejo imenovati nedolžni in pametni, dostikrat so naravnost nespodobni in pohujšljivi; nevarni pa so vselej, in zatorej marlokedaj brez škode take ali take. Najprej se trosi in zapravlja

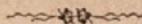
dragi denar po nemarnem in ga zapravljajo taki, ki jim ga sicer silno manjka za kaj resnično koristnega in potrebnega.

Kaj lahko se zapravi na plesu pa tudi zdravje z nespametnim vertenjem in dirjanjem, in še večkrat dušno zdravje z nezmernostjo in pijanostjo, nespodobnimi, pohujšljivimi besedami in deli — naposled, kolikokrat se vnamejo tudi kregi in prepiri, in poboji, ter se mnogim pogubi za vselej duša in telo.

Sicer na gosposkih plesih se navadno menda ne stepejo nazadnje, ali v drugem oziru tudi na tistih nikaker ni brez nevarnosti, ki morejo včasih še večje biti kakor na kmetiških. Najboljše bi bilo torej nigdar in nikjer se ne vdeleževati plesnih veselic; saj se je vendar že Gerkom in Rimljanom, ko še niso bili kristijani, nespodobno zdelo, da bi moški in ženske vkup plesali, in stari ajd Ciceron pravi, da „trezev nihče ne pleše, razen če je znabiti obnored.“ Ali dandanašnji je navada druga in dostikrat so okoliščine take, da je posameznemu težko mogoče, da bi se odtegnil. Svetovnim ljudem tudi sploh nikjer ni prepovedano plesati; ali pomni se naj, kar piše o tem tretjerednik in slavni cerkveni učenik sv. Frančišek Salezij v Filotei v 3. bukvah. Njegovih besed nam ni treba vseh postavljati sem, ker imajo naši bravci v rokah to zlato knjigo, ki jo je častivredna družba sv. Mohorja vlani izdala v novi prestavi. Naj torej tam poiščejo stran 172, nasli bodo 33. postavo, ki govori „o plesih in drugih dovoljenih pa nevarnih kratkočasih,“ in nadalje 34. postavo, kjer je povedano, „v katerih okoliščinah se sme igrati ali plesati.“ Tu bodo brali mej drugim, da je „igrati ali plesati dovoljeno, keder se zgodi za odpočitek in ne iz samega nagnjenja do tega, in zlasti, keder ti modrost in priljudnost tako svetujete, da kaki pošteni družbi dopadeš ali vstrežeš.“

V takih okoliščinah in iz takega dobrega, prijaznega namena bi bilo tako razveseljenje dovoljeno pač tudi udom tretjega reda sv. Frančiška, kateri namreč v domači obleki mej svetom žive. Dolgih, zdivjanih, zlasti ponočnih plesov, ki se goče mej pijančevanjem, razgrajanjem in gerdim govorjenjem in počenjanjem, pa naj se ne vdeležujejo in ne dovolijo se jih vdeleževati svoji domači družini nigdar, in, kar je le v njihovi moči, naj skušajo zabraniti in odpraviti take plese. Ali ker samo braniti in prepovedovati dostikrat ne zda mnogo, naj bi skerbeli udje tretjega reda in vsi drugi pošteni in pametni možje in mladeniči, da bi nadomestili nevarne in škodljive plese z nedolžnimi in koristnimi vese-

licami, kaker bi bile n. pr. ravno poštene in pobožne gledališke predstave, o katerih smo prej govorili, in tudi druge podučne in našemu ljudstvu primerne besedne veselice.*)

Premišljevanja o prečastitljivih ranah svetega Frančiška.

Tretje premišljevanje.

O serafinski prikazni in vtisnjenju prečastitljivih ran.

1. poglavje.

Brat Leon opažuje sv. Frančiška, ko v hosti z Bogom občuje.

Zdaj ko smo prišli k tretjemu premišljevanju, to je o serafinski prikazni in vtisnjenju svetih ran, imamo premisliti, da, ko se je bližal praznik presvetega križa meseca kimavca, je šel brat Leon neko noč o navadni uri na navadni kraj, da bi sè sv. Frančiškom zornice molila, in ko je prišel do mosta in po navadi zaklical: „Gospod, odpri moje ustnice!“ in mu sv. Frančišek ni odgovoril, se brat Leon ni vernil, kaker mu je bil sv. Frančišek

---

*) „Saltationes, prout fieri solent, plerumque saltem periculosae sunt; quapropter parochi et confessarii, quoad possunt, fideles ab eis avertere adlaborent. Prudentia tamen suadet, ut concionatores *indirecte tantum* in choreas invehantur, *directe* in peccata, quae in eis committi solent, ut Gury recte observat.“ Müller, Theol. mor. lib. II. p. II. §. 201.

„Satagendum sane maxime est ab animarum pastoribus et directoribus, ut quam maxime a choreis omnibus fideles amoveant. Verum si omnes de medio tollere vellent, tempus et oleum perderent nec non multos ab usu sacramentorum retraherent. Cautè igitur in praxi procedendum est, et inter duo mala minus eligendum. — Confessarius ad haec duo maxime attendere debet, nempe ad periculum personale poenitentis, ut illum cohiheat, atque ad rationes, quas habere potest choreis assistendi, ut ipsi indulgeat vel saltè non adeo rigide agat. Occurrunt enim non raro fideles, qui gravi de causa vel morali necessitate ad choreis interveniendum impelluntur. Insuper, etiam si nulla gravis ratio poenitentem tuum premat, cave, o confessari, ne severius cum eo agendo nihil proficias, imo et ipsi noceas. Obsecra igitur semper; non vero semper *increpa opportune et importune*. Quid tibi suadebit bonum spirituale poenitentis, tu videbis. Non raro autem angustiae circumdabunt te undique.“ Gury, Casus conscientiae I. 234.

zapovedal, temuč gre z dobrim in svetim namenom čez most in tiho stopi v njegovo celico. Ker ga tamkaj ni našel, misli, da je kje v hosti in tam moli. Gre torej vun in ga pri mesečnem svitu na tihem išče po hosti, in naposled zasliši glas sv. Frančiška, in ko se mu je približal, ga vidi, kako je kleče molil ter roke in obraz proti nebu povzdigoval in klical v goreči molitvi: „Gdo si ti, moj najslajši Bog? Gdo sem jaz, siromaški červ, in tvoj nekoristni hlapec?“ In te besede je same ponavljal in družega ni govoril. Zato se začudi brat Leon, povzdigne oči in pogleda proti nebu, in tako gledaje vidi, kako je prišel z neba prelep in presvital plamen, ki se je spustil dolu in vstavil na glavi sv. Frančiška, in iz tega plamena je slišal prihajati glas, ki je sè sv. Frančiškom govoril, besed pa brat Leon ni mogel razumeti. Ko je to slišal in se je mislil nevrednega, da bi bil tako blizu tega svetega kraja, kjer se je ta čudapolna prikazen godila, in se je zraven tudi bal sv. Frančiška razžaliti ali pa motiti ga v premišljevanju, ako bi ga zapazil, vernil se je tiho in od daleč stoje in glede je čakal, kako se bo to izešlo. In pazljivo glede je videl, da je sv. Frančišek trikrat svoje roke proti plamenu stegnil, in naposled dolgo časa potem je videl, kako se je plamen vernil v nebo.

2. poglavje.

Sv. Frančišek razlaga bratu Leonu, kar mu je Bog v hosti razodel.

Oserčen in vesel po tej prikazni se je brat Leon vernil v svojo celico. Ko je pa tako serčno stopal, ga je sv. Frančišek čutil, ker je z nogami šum delal po listju, ter mu je zapovedal, naj čaka in se ne gane z mesta. Brat Leon takoj pokorno obstoji, in ga v tolikem strahu pričakuje, da, kaker je pozneje svojim tovarišem pravil, bi se bil raji v zemljo pogreznil, kaker sv. Frančiška čakal, ker je mislil, da se nanj jezi; skerbno se je namreč varoval svojega očeta razžaliti, da bi mu sv. Frančišek po njegovi krivici ne odrekel tovarištva. Ko je tedaj sv. Frančišek k njemu prišel, ga vpraša: „Gdo si ti?“ Brat Leon trepetaje odgovori: „Oče moj, jaz sem brat Leon“. Sv. Frančišek nato reče: „Zakaj si sem prišel, brat ovčica? Ti mari nisem rekel, da me nimaš o. paževati? Povej mi vsled svete pokorščine, če si kaj videl in slišal!“ Brat Leon pravi: „Oče, slišal sem te govoriti in večkrat

klicati: Gdo si ti, o moj najslajši Bog? Gdo sem jaz, siromaški červ in nekoristni hlapec tvoj?" In potem poklekne brat Leon pred sv. Frančiškom in se obtoži nepokorščine, katere se je bil krivega storil proti njegovemu povelju, ter ga prosi odpuščenja z mnogimi solzami. Nato ga prosi priserčno, naj bi mu razložil besede, katere je slišal, in mu razodel tiste, katerih ni razumel. Sv. Frančišek spoznavši, da je Bog ponižnemu bratu Leonu zavoljo njegove priprostosti in čistosti nekoliko razodel, ali mariveč dopustil, da je nekoliko videl in slišal, mu je bil pripravljen razodeti in razložiti, za kar ga je prosil in mu je rekel: „Vedi brat ovčica Jezusa Kristusa, da, ko sem tiste besede govoril, katere si slišal, takrat so mi bile pokazane v duši dve luči, ena o vednosti in spoznanju samega sebe, druga o vednosti in spoznanju stvarnika. Ko sem rekel: „Gdo si ti, o moj najslajši Bog?“ tedaj sem bil v luči gledanja, v katerem sem videl neizmernost neskončne dobrote, modrosti in mogočnosti božje, in ko sem rekel: „Gdo sem jaz?“ i. t. d. takrat sem bil v luči gledanja, v katerem sem videl objokovanja vredno globokost svoje siročine, in zato sem rekel: „Gdo si ti, o Gospod neskončne dobrote in modrosti, da se ponižáš obiskati me, ki sem vbog in siromaški červ?“ In v tistem plamenu, ki si ga videl, je bil Bog, kateri je v taki podobi z manoj govoril, kaker nekedaj z Mojzesom. In mej drugim, kar mi je govoril, je zahteval, naj mu dam trojno darilo, in jaz sem mu odgovoril: „Gospod moj, jaz sem ves tvoj. Ti dobro veš, da nimam družega, kaker kuto in konop in hlače, in tudi to troje je tvoje; kaj naj torej dam in darujem tvojemu veličanstvu?“ Nato mi je Bog rekel: „Poišči v nedriju, in kar tam najdeš, daruj meni!“ Jaz sem poiskal in sem našel gručo zlata, in sem jo Bogu daroval; in tako sem trikrat storil, kaker je Bog trikrat mi vokal; potem sem trikrat pokleknil, in čast in hvalo dajal Bogu, ki mi je dal, da sem mu imel kaj darovati. In precej mi je bilo razodeto, da ti trije darovi pomenijo sveto pokorščino, najvišje vboštvo in presvitlo čistost, katere mi je dal Bog po svoji milosti tako popolnoma ohraniti, da mi vest ničesar ne očita. In ko si videl, da sem z rokami v nedrije segal, in Bogu daroval te tri čednosti, katere so pomenile tiste tri gruče zlata, ki mi jih je bil dal Bog v nedrije, takrat je Bog dal moji duši to moč, da ga za vse darove in milosti, katere mi je v svoji najsvetejši dobroti dodelil, sè srcem in z ustmi vedno hvalim in poveljujem. Te so besede, katere si slišal, ko si me videl trikrat roke kvišku povzdigniti. Ali varuj, brat ovčica,

da me ne boš hodil opaževat, in verni se v svojo celico z blagoslovom božjim, in pridno skerb imej za me, zakaj čez malo dni bo storil Bog tako velike in čudapolne reči na tej gori, da se bo ves svet čudil, zakaj storil bo nekaj novega, kar še ni storil nobeni stvari na tem svetu!“

3. poglavje.

Sv. Frančišek zapove bratu Leonu evangelijske bukve trikrat odpreti
Perva serafinska prikazen pred praznikom vzvišanja sv. križa.

Ko je sv. Frančišek izgovoril, da si prinese evangelijske bukve, ker mu je bil Bog v serce dal, da, ko bo trikrat odperl evangelijske bukve, mu bo pokazano, kaj hoče Bog ž njim storiti. In ko je bukve dobil, se verže sv. Frančišek k molitvi; po molitvi si da trikrat odpreti bukve po roki brata Leona v imenu presvete trojice, in kaker je božja previdnost hotela, se mu je vse trikrat pokazalo terpljenje Kristusovo. S tem mu je bilo naznanjeno, da, kaker je Kristusa v djanjih svojega življenja posnemal, tako ga mora tudi posnemati in mu podoben biti v britkosti, bolečini in terpljenju, preden se loči iz tega življenja.

In odsihmal je začel sv. Frančišek obilneje čutiti in okušati sladkost božjega gledanja in božjih obiskovanj. Mej temi je bilo eno neposredno pripravlanje na vtisnjenje svetih ran, in se je tako godilo. Tisti dan pred praznikom presvetega križa v mesecu kimavcu je bil sv. Frančišek sam v svoji celici in je molil. Kar se mu prikaže angelj božji in mu pravi v imenu božjem: „Jaz te krepčam in opominjam, da se pripravi in vrvnaj ponižno, sè vso poterpežljivostjo sprejeti, kar ti Bog podeliti in nad taboj storiti hoče.“ Sv. Frančišek je odgovoril: „Pripravljen sem poterpežljivo sprejeti vse, kar mi hoče moj Gospod storiti“. In ko je to izgovoril, je angelj izginil.

4. poglavje.

Druga prikazen na praznik vzvišanja svetega križa.

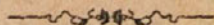
Prišel je drugi dan, to je dan presvetega križa, in sv. Frančišek se je zjutraj zarano pred dnem vergel na tla k molitvi pred vratmi svoje celice in obernivši obličje proti sončnemu vshodu je tako-le molil: „O moj Gospod Jezus Kristus! dve milosti, te prosim, da mi stori, preden vmerjem: prvo, da bi občutil v svojem

življenju, koliker je mogoče, na telesu in na duši tisto bolečino, katero si ti, sladki Gospod, prestal ob času svojega najbritkejšega terpljenja; druga pa je, da bi občutil v svojem sercu, koliker je mogoče, tisto preobilno ljubezen, katera je tebe, o Sin božji, vnela, da si toliko terpljenje za nas grešnike radovoljno prestal.“ In ko je dolgo časa tako molil, je razumel, da ga je Bog vslišal, in da mu bo, koliker vstvarjeno bitje le prenašati more, toliko dal občutiti imenovanih reči. Ko je imel sv. Frančišek to obljubo, začne sè vso pobožnostjo premišljevati terpljenje Kristusovo in njegovo neskončno ljubezen, in rastla je tako v njem goreča pobožnost, da se je ves spremenil v Jezusa po ljubezni in sočutnosti.

In ko se je v tem premišljevanju tako vnel, je videl ravno tisto jutro z neba prihajati serafina sè šestimi perotmi, svitlimi in ognjenimi, in ta serafin je v hitrem letanju se približal sv. Frančišku, tako da je mogel razločiti, in videl je natanko, da je imel v sebi podobo križanega človeka, in peroti njegove so bile tako razdeljene, da ste se dve nad glavo razpenjali, dve ste se razpenjali za letanje in zadnji dve ste pokrivali vse telo. Ko je to videl sv. Frančišek, se je vstrašil jako, zraven pa je bil poln veselja in bolečine in občudovanja. Največe veselje je imel nad ljubeznjivim pogledom Kristusovim, ki se mu je zdel tako prijazen in ga je gledal tako ljubeznjivo; ali od druge strani pa je imel neizmerno bolečino sočutja, ko ga je videl na križ pribitega. Zraven tega se je čudil močno nad tako neznansko in nenavadno prikaznijo, ker je dobro vedel, da se slabost terpljenja ne zlaga z nevmerjočnostjo serafinskega duha. In ko je bil v tem občudovanju, mu je bilo razodeto od tistega, ki se mu je prikazal, da mu je bila po božji previdnosti ta prikazen zato podeljena v taki podobi, da bi spoznal, da nima biti s telesnim marterništvom, temuč z duhovnim ognjem ves spremenjen v pravo podobo Kristusa križanega v tej čudoviti prikazni.

Tedaj je bilo videti, kaker bi gorela cela gora Alvernija z najsvitljšim plamenom, ki je obseval in razsvitljeval vse gore in doline okoli, kaker bi bilo sonce nad zemljo, tako da so pastirji, ki so čuli po tistih krajih, zelo se vstrašili, ko so videli goro v plamenu in tako svitlobo okoli, kaker so potlej sami pravili redovnim bratom, terdeči, da je bil tisti plamen nad goro Alvernijo eno uro in še več. Ravno tako so pri svitlobi te luči, ki je v prenočišča tistega kraja sijala skozi okna, neki ljudje, z mulami tovo-reči, ki so šli v Romanjo, vstali, ker so mislili, da je sonce vzešlo

in svoje živali osedlali in otovorili in gredoč so videli tisto luč po-
nehati in vshajati pravo sonce.

Sv. Jožefa žalost in veselje.

IV.

Kako je vender lepo o božiču! Kako genljive spomine si hranimo o tem preradostnem prazniku iz svojih mladih let! Čeravno zunaj okrog voglov huda burja brije, čeravno je zemlja večidel z debelim snegom pokrita in drevje vse golo in ivnato, mraz pa tak, da kar škriplje pod nogami: je vender nedopovedljivo veselje o polnoči v cerkvi, ko je vse z brezštevili lučami razsvitljeno, ko glasno orglje donijo in se vesele božičnice prepevajo, zbrana množica pa z ginjenim srcem moli novorojenega kralja nebes in zemlje. Vse se veseli največe milosti nebeške, da nam je bil rojen rešenik sveta.

Toliko je naše veselje zaradi novorojenega zveličarja, da skoro na vse drugo pozabimo, ter pozabimo zlasti sv. Jožefa, ki v bornem hlevčku poleg milega Jezuščka v kotu kleči. Tako smo že vajeni veselih božičnih občutkov, da se nam celo vesele zdijo besede sv. evangelija, ki ga slišimo izpred altarja na sveti večer o polnoči: „Tisti čas je zapovedal cesar Avgust...“ in vendar imajo toliko tožnega v sebi, zlasti toliko žalostnega za sv. Jožefa!

Rimski cesar Avgust je hotel vedeti število vseh prebivavcev svojega širocega cesarstva: tedaj tudi število ljudi na Judovskem, ki je bilo tedaj Rimu pod oblast. Povsod se je popisovanje in štetje pričelo. Pri judih je bilo to jako težavno, ker se je drugače veršilo, kaker drugod; ne tako namreč, da bi se bilo število ljudi v enem kraju živečih zapisalo, ampak po negdanjih rodovih so šteli z ozirom na starodavno razdelitev cele dežele v rodove, družine in „hiše“. Vsak se je tedaj moral tje iti zapisat, kjer so nekedaj živeli njegovi predniki: nekateri so imeli daleč, nekateri blizu.

Prišlo je to povelje tudi v hišo Jožefovo. Gotovo sta se ga Marija in Jožef jako prestrašila; zakaj ravno za nja je bilo popotovanje zelo težavno. Ker sta bila oba iz Davidove hiše, morala sta popotovati celo v Betlehem, kjer je bil kralj David rojen. Iz

Nazareta do Jeruzalema je tri dni hoda, če kedo gre vsak dan po deset ur, in iz Jeruzalema do Betlehema štejejo še dve uri. Pa ne le samo vsled velike daljave in večkratnega prenočevanja jima je bilo popotovanje nadležno, ampak tudi zato, ker je bil takrat zimski čas, ki je sicer v Palestini voljnější kaker pri nas, a vender ne brez neprijetnosti, zlasti za njiju reveža, ki sta komaj naj potrebnih reči mogla saboj vzeti, za kako prijetno olajšanje na dolgem potu pa nista zmogla. Sv. Jožef je sam čutil veliko britkost, zlasti ker mu je za nekaj časa ves zaslužek prešel, ali še mnogo hujše mu je bilo zato, ker se mu je Mati božja smilila, ker je za njo moralo biti popotovanje še vse težavniše.

Vender še hujše je prišlo. Vsa vtrojena sta slednjič, beržkone četrty dan, zvečer dospela do Betlehema. Z neko veselo tolažbo se ozirata na mesto svojih očetov v sladkem upanju, da ju bodo tam prav prijazno sprejeli in si bosta že skoraj odpočila od težavnega popotovanja. Toda kaj se zgodi? Sv. Jožef terka in prosi v gostilnici prenočišča, ali nikjer ga ne dobi, povsod ga odpravljajo z merzlim odgovorom, da „ni prostora.“ Vžaljen ponavlja Jožef ponižno svojo prošnjo in dopoveduje, kako je postrežbe potrebna Marija — vse zastonj! Vbogi Jožef! po poti si tolažil Marijo, da si bosta v Betlehemu, Davidovem mestu, nadomestila za toliko zopernosti, zdaj pa vaju še nočejo prenočiti v hišah, ki so odperte slehernemu tujcu! — Jožef prosi Marijo, naj ga počaka, in gre sam še dalje iskat, ter hodi od hiše do hiše, od vrat do vrat; povsod terka in prosi Betlehemčane za božjo voljo, naj se vender vsmilijo. Pa nikjer ne najde vsmiljenja; povsod ga odpravljajo, tu z lepo, tam z gerdo. Seveda sv. Jožef je bil revež; za „velike“ se najde že še prostor, kjer ga za „male“ ni več. Za vbogega Jožefa in Marijo po Betlehemu ni bilo nikjer prostora. Čedalje hujše mu je pri sercu; zakaj noč je že blizu in pod milim nebom vender ne sme prenočiti, to bi bilo pregrozno za Marijo. S kako težnimi občutki se je moral zdaj, popolnoma zapuščen in povsod zapojen, spet verniti k Mariji! Če sv. pismo pravi, da „pravični naj pred samega sebe toži“ (Preg. 18, 17), si pač lahko mislimo, da mu je bilo neizrečeno žal, zakaj se ni bil bolj preskerbel, zakaj se je tolikanj zanašal na tako nezanesljive Betlehemčane. Zdaj je prepozno, zdaj se ne da več pomagati. Ves otožen pride spet nazaj, kjer je bil pred Marijo pustil, in njegov žalosten obraz in objokane oči jej več povejo, kaker bi mogle besede razodeti.

Kaj je storiti? Bližnja noč ne pusti več odlašati. Žalostna

tedaj zapustita mesto, — žalostna tem bolj, ker onadva sama ve-
sta, koga niso hoteli Betlehemčani sprejeti, ker njiju niso hoteli,
kakor pravi sv. pismo: „V svojo lastino je prišel, in njegovi ga
niso sprejeli“. (Jan. 1, 11.)

Blizu mesta, ki je bilo zidano na griču, je bila skalnata votli-
na, kamer so pastirji čredo priganjali; „betlehanski hlev“ se
spoštljivo imenuje pri vseh kristijanih. Ker ni bilo nikjer boljšega
dobiti, gresta v to vlažno in merzlo votlino; ker ni bilo mej ljud-
mi prostora za njiju, morata sprejeti za ljubo kraj, ki je za nemo
živino odločen, da bosta le vsaj pod streho.

Britka žalost pretrese sv. Jožefa, ko je primoran, Marijo pe-
ljati v tako stanovanje. Hitro pospravi in počedi, koliker je moč,
— pa tako britko še ni nikoli čutil svoje revščine, kaker zdaj v
tožni zavesti: „Boljšega ne morem dati Sinu božjemu, boljše ne
morem postreči Materi božji.“ —

Ali pa sv. Jožef v tolikih stiskah ni imel nikakeršne tolažbe?
O pač; koliker večja je bila poskušnja, tolika večja je bila tudi to-
lažba. Že na poti proti Betlehemu bila mu je dokajšnja tolažba
poterpežljivost Marijina. Zastran Marije namreč se je naj
bolj bal, da bi se jej ne bilo treba pritoževati, in glej: ona je vsa
vesela v naj večem pomanjkanju, in še njega tolaži! In če je le
kaj moglo sv. Jožefu olajšati obteženo serce, olajšalo ga je gotovo
tolažilo iz Marijinih ust; pobožni, bogoljubni pogovori so jima dol-
gočasno pot lajšali in slajšali.

Kako pa se je še le moralo pomiriti njegovo vžaljeno serce,
ko je pervikrat zagledal Jezusa, prelubeznjivo božje Dete! Vtop-
pljen v molitev je za ta trenutek pozabil, da je zemlja — zlasti
zanj — žalostna dolina solz, pozabil je tedaj vse gorjé, ki mu ga
je pred prizadela terdoserčnost nevsmiljenih ljudi. Kaker bi ne
bil več na zemlji, tako se mu zdi; saj kjer je Jezus, Bog, tam so
nebesa. Betlehanski hlev se je spremenil v svetišče najsvetejše,
kaker je bil nekedaj tisti prostor, kjer je stala skrinja zaveze. Skri-
nja zaveze je veljala Izraelcem za sedež božje milosti; zato sta
bila na njej dva zlata kerubima, ki sta z obrazom eden proti dru-
zemu obrnjena kleče molila in perotnice razprostirala nad zlatim
pokrovom. Enako je bilo videti Marijo in Jožefa, ko sta v sveti
tihoti prvega božičnega večera o polnoči klečala pred jaselcami z
obrazom v eno mer obrnjena proti Jezusu in, sama vtopljena v
serafsko pobožnost, poslušala angeljsko petje.

Sv. pismo nam sicer omenja le angeljsko petje, ki so ga pa-

stirji slišali; ali ne moremo si drugači misliti, kakor da sta ga slišala tudi Marija in Jožef. In kakšno moč mora imeti angeljsko petje do človeškega serca, kedo izmej nas bi si bil v stanu le misliti, nikar čutiti? Ko je slišal prerok Izaija v zamaknjenju angelje peti „trikrat sveto,“ so se stresali podboji pri vratih od glasu vpijočih. (Iz. 6, 4.) Sv. Janezu so se v skrivnem razodevenju zdeli angeljski glasovi „kakor šumenje voda, kakor mogočno germenje.“ Če že človeško petje, kadar je res lepo, naše serce tako blagočutno gine, kako nepopisljivo vesela čutila je moralo vzbujati angeljsko petje v sercu sv. Jožefa!

Kmalu prihitijo tudi pastirci. Sv. Jožef jih gleda, kako ponižno pokleknejo pred Jezuščkom in kako pobožno molijo; sv. Jožef jih posluša, kako navdušeno in radostno pripovedujejo, kar je angelj jim oznanil, in kako zelo so jih „trume angeljev“ z nebeškim petjem razveselile: zopet novo veselje zanj! O Mariji sv. evangelij naravnost pravi, da „je ohranila vse te besede in premišljevala v svojem sercu“, in kedo bi si upal tajiti, da tudi sv. Jožefu niso šle k sercu, in da jih ni z veseljem premišljeval?

Posnemaj sv. Jožefa v zvestobi in pokorščini, pa tudi tebi ne bode manjkalo tolažbe v Jezusu Kristusu.

Vsakdanja molitev

sv. očeta Frančiška Serafinskega.

O najvišji, vsegamogočni Bog, izvirek vse svitlobe,
Preženi iz mojega serca vse teme in vse gerdobe;
Daj, prosim te, po svoji veliki milosti in dobroti
Pravo vero, terdno upanje in ljubezen meni siroti;
Tudi samega sebe mi dodeli pravo spoznanje,
Da bom do tvoje svete zapovedi zmirom imel spoštovanje.

Življenje svete Elizabete Ogerske, deželne grofinje turingijske, patrone tretjega reda svetega Frančiška.

10. poglavje.

*Kako je častitljivi sveti Frančišek poznal in ljubil sveto Elizabeto
in kako je dobila za duhovnega vodnika mojstra
Konrada iz Marburka.*

Kar smo do zdaj povedali o sveti Elizabeti, pač zadosti kaže sorodnost ali podobnost njenega duha z duhom častitljivega vbožca Kristusovega, ki je tisti čas Italijo razsvitljeval s žarki svoje čudopolne moči in svetosti. In Bog ni pustil, da bi bila ta notranja sorodnost brez sadu in nepoznana ostala; roditi je imela nasproti obilo tolažbe njegovi zvesti služabnici, obilo blagoslova nemški deželi in vesoljnemu keršćanstvu.

Leta 1221 je ustanovil sveti Frančišek tretji red, ter mu spisal posebno vodilo. Kako je s to pobožno napravo vstregel katoliškemu ljudstvu, se je kmalu jasno pokazalo. Z neverjetno naglostjo se je namreč razširil ta red najprej po Italiji, potem po Francoskem, Nemškem in tako dalje. Verni obojega spola, vsake starosti in vseh stanov, bogati in vbogi, kmetje in kralji, kupci in vojaki, priprosti in učenjaki, škofje in drugi duhovniki so se zbirali z enako gorečnostjo v to bogoljubno družbo in sme se reči, da je ravno tretji red mnogo pripomogel, da se je tudi prvi tako naglo na daleč in široko razširil po katoliškem svetu.

Ravno tistega leta, ko je sveti oče tretji red ustanovil, namreč 1221, so se naselili frančiškani na Nemškem z naj večo ljubeznijo sprejeti zlasti pri deželni grofinji v Turingiji. Sveta Elizabeta je storila za nje, kar je le bilo v njeni moči; v sredi svojega glavnega mesta Ajzenah jim je dala sezidati cerkev in samostan; skerbela jim je tudi za obleko in živež in jih vzela sploh v svoje posebno varstvo. Izvolila si je potem za izpovednika brata Rodingerja, enega prvih Nemcev, ki so stopili v serafinski red, meniha velike gorečnosti, kateri ji je celo življenje ostal iz serca vdan.

Mnogo je zdaj slišala pripovedovati o svetem Frančišku samem, kar je tako v nemalo njeno serce, da si ga je izvolila za svojega duhovnega očeta in sklenila tudi ona hoditi po sledu tega vi-

sokega zgleda vseh tistih čednosti, ki jih je najbolj čislala. Ko je zvedela o njegovem tretjem redu, spoznala je hitro korist takega pridruženja za gorečo kristijano. Sprevidela je, da po njem nekako posebno posvečenje zadobe zatajevanja in pobožne vaje, katere si je do tedaj prostovoljno nalagala. Ponižno je torej prosila svojega soproga dovoljenja, da bi smela vstopiti v ta red, in ko je brez težave dobila to dovoljenje, hitela je, da sklene duhovno zvezo s svetnikom, kateri jo je v kratkem imel videti na svoji strani v nebeškem kraljestvu. Bila je na Nemškem perva, ki se je pridružila tretjemu redu, katerega vodilo je izpolnjevala z vestno natančnostjo; in po pravici se sme reči, da je zgled tako imenitne in pobožne kneginje mnogo pripomogel k naglemu razširjanju te svete naprave.

Sveti Frančišek je kmalu izvedel, kako plemenito in pobožno učenko in hčer so mu pridobili njegovi poslanci na Nemškem. Ob enem je slišal o veliki ljubezni, ki jo ima do njega, in o genljivih čednostih, s katerimi je spodbujevala in osrečevala Turingijo. Presunjen hvaležnosti in občudovanja je govoril o njej pogostoma sè zavetnikom svojega reda, kardinalom Hugolinom, ki je bil pozneje papež pod imenom Gregorja IX. On, ki je imel kmalu varovati Elizabeto na zemlji in oznaniti svetu njeno veličastvo v nebesih, je že takrat se menil za njo s posebnim nagnjenjem. On je torej le poterjeval Frančiška v sveti ljubezni do nje. Globoka ponižnost, katere zgled je bila še tako mlada ta kneginja, njena ostra in goreča pobožnost, njena ljubezen do vboštva, to je bil dostikrat obseg njiju zaupnih pogovorov. Ko se nekega dne zopet tako pogovarjata o lepih Elizabetinih čednostih, priporoča kardinal svetemu Frančišku, naj bi ji poslal nekako znamenje svoje ljubezni in svojega spomina na njo, in ob enem mu vzame z ramen revni stari plašč, s katerim je bil ogernjen, ter mu vkaže naj ga pošlje naravnost svoji duhovni hčeri na Nemško, ko priznanje za njeno ponižnost in radovoljno vboštvo in ob enem ko znamenje hvaležnosti za dobrote, ki jih je že skazala redu. „Ker je polna tvojega duha“, mu je rekel kardinal, „hočem, da ji zapustiš enako dedščino kakor Elija svojemu učencu Elizeju“. Svetnik sluša prijatelja ter ji pošlje to ponižno darilo ob enem s pisemcem, v katerem se veseli ž njo vseh milosti, ki jih ji je Bog dal in jih ona tako dobro obrača.

Lahko si je misliti, s koliko hvaležnostjo je sprejela Elizabeta to v njenih očeh tako dragoceno darilo; ogernila je stari plašč

svetega Frančiška vselej, keder je molila in Boga prosila za kako prav posebno milost; in ko je pozneje vsemu svojemu premoženju se odpovedala, prideržala si je vender ta dragoceni plašč ter ga hranila noter do smerti. Na smertni postelji ga je izročila ko neprecenljiv zaklad svoji prijateljici Gutī rekoč: „Ne glej na vboštvo blaga, iz katerega je, temuč glej na dragocenost vboštva.“

Z vezjo priserčne detečje ljubezni v duhu združena sè serafinskim svetim Frančiškom je Elizabeta v tretjem redu krepko napredovala po ozki ternovi poti, ki pelje v večno zveličanje. Ali izpovednika, ki je vodil nje perve stopinje po tej stezi, frančiškana patra Rodingerja je kmalu izgubila. Treba je bilo skerbeti, kako ga nadomestiti. Elizabeta je prosila sveta svojega ljubljeneža moža, in Ludovik, katerega je bolelo, ker se mu je zdelo, da ni zadosti podučera v nauku svete vere in svetem pismu, on je pisal svetemu očetu papežu, ter ga prosil učenega in razsvitljenega vodnika za svojo ženo. Papež Honorij III. mu odgovori, da ne pozna bolj pobožnega in učenega mašnika, kaker je mojster Konrad iz Marburka, ki je študiral v Parizu, in je bil tedaj apostoljski komisar na Nemškem. V resnici se je svetil mej vsemi ta mož kaker lepa zvezda tako po svoji veliki učenosti kaker po svojih zglednih čistih šegah in zlasti po evangelijskem vboštvu, katerega se je stanovitno deržal. Odpovedal se je bil ne le vsemu posvetnemu bogastvu, do katerega je imel po svojem rojstvu pravico, temuč tudi cerkvenim visokim službam, po katerih bi si bil mogel pridobiti premoženja. V ponižni duhovski obleki na muli sedé je prepotoval celo Nemško in kamer je prišel, je za njim šla velika množica ljudi duhovnih in svetovnih, da bi slišali iz njegovih ust besedo božjo. Njegova zgovornost je pretresala duše in povsod je zbudil v sercih ali ljubezen ali strah, kaker so bili poslušavci ali dobri kristijani ali pa že krivoverstvu vdani. Krivoverstvo se je bilo namreč z južnega Francoskega takrat začelo širiti na Nemško, in ravno zato ga je bil papež Inocencij III. postavil za svojega pooblaščenca, da bi zajezil dušno povodenj, ki je pretela nemški deželi. Ob enem mu je bilo naročeno pridigati križansko vojsko in v resnici je znal več ko enkrat ogreti nemško mlačnost za te svete poti z gorečnostjo in stanovitnostjo vredno samega Inocencija. Naslednika tega velikega papeža, Honorij III. in Gregor IX. sta mu podaljšala oblast in on se je skazal vrednega njiju popolnega zaupanja.

Tega moža je torej odločil papež sam za izpovednika Elizabeti. Ludovik ga je poznal gotovo že prej; dal mu je bil celo

oblast oddajati vse duhovske službe, katere je imel ko patron deželni grof pravico deliti. Bil je to najboljši odgovor na svarjenje gorečega pridigarja, ko mu je rekel nekedaj: „Veči greh storite, ako podelite cerkev ali altar (to je cerkveno službo, ki je navezana na kak altar) nevednemu in nevrednemu duhovniku, kaker če petdeset ali šestdeset mož v vojski vbijete z lastno roko.“

Ludovik ga je prosil nato, naj bi prevzel duhovno vodstvo njegove žene, in Konrad je privolil tako zavoljo pobožnosti knežev, kaker zavoljo priporočnja papeževega. Ko je slišala Elizabeta, ki je imela tedaj še le kakih sedemnajst let, da hoče mož tako sloveč po svoji svetosti in učenosti za njo imeti posebno skerb, bila je polna hvaležnosti. Pripravljala se je na njegov prihod s postom in novim zatajevanjem. Dostikrat je rekla: „Jaz vboga grešna ženska, jaz nisem vredna, da bi ta sveti mož skerbel zame. Moj Bog, kako naj se ti zahvalim za to milost!“ Ko so ji naznanili, da ima Konrad priti, mu je šla naproti in padla pred njim na kolena rekoč: „Oče moj duhovni, sprejmite me za svojo hčer po Bogu. Jaz vas nisem vredna; ali priporočam se vam zaradi ljubezni svojega brata.“ Konrad je videl v tej ponižnosti, tako zgodnji in tako globoki, znamenje prihodne slave njene duše in se ni mogel zderžati, da ne bi bil zaklical: „O Gospod Jezus, kolike čudeže delaš v dušah, ki so tvoje!“ in večkrat je pripovedoval pozneje, kako veselje je čutil ob ti priliki. Bil je od tistega trenutka na dalje njen izpovednik, ter je sè vso svojo gorečnostjo se posvetil temu opravilu. Zdaj je napredovalo duhovno življenje v Elizabetini duši s toliko močjo, da jo je dobil Konrad nekega dne vso objokano in v britkem zdihovanju, ker so jo stariši odločili za zakonski stan in ni mogla svojega devištva popolnoma Bogu darovati. Ali zavoljo tega Elizabeta svojega moža ni manj goreče ljubila. On pa nasproti ne le da ni zaviral njenega napredovanja v kerščanski popolnosti, temuč je k temu po svoji moči tudi sam pripomogel. Rad ji je dovolil, da je naredila obljubo popolne pokorščine do svojega izpovednika v vseh rečeh, da le niso nasprotne pravicam in oblasti zakonskega stanu. Pristavila je tudi obljubo popolne zderžnosti, ako bi se primerilo, da bi postala vdova. Naredila je te dve obljubi leta 1225, ko je imela osemnajst let, in sicer v roke mojstru Konradu v cerkvi redovnic svete Katarine v Ajzenahu. In kar je obljubila, to je dopolnjevala z največo natančnostjo, dasi nikaker ni bilo lahko. Povedali smo že, koliko težavo in sitnost ji je delalo, ker ji je prepovedal Konrad jesti jedi, ki so se nakupovale iz davkov,

kateri se mu niso zdeli popolnoma pravični. Vender Konrad ni odjenjal, ni ji polajšal z nobeno prizanesljivostjo bremena, katero si je sama naložila; videl je v njej le navadno kristijano in ravnal ž njo sè vso ostromtjo, ki mu je bila prirojena. Nekega dne jo je velel poklicati k pridigi, ki jo je hotel imeti; ali ona je bila zadržana po svoji svakinji, deželni grofinji majsenski, ki jo je bila prišla obiskat. Konrad, razdražen, da mu je nepokorna in je tako zamudila odpustek dvajsetih dni, ki ga je bil papež podelil vsem, ki bodo pri njegovih pridigah, ji sporoči, da odloži skerb za njeno dušo in je zanaprej več ne bo izpovedoval. Drugo jutro zgodaj teče Elizabeta k njemu ter ga prosi lepo, naj prekličè svoj terdi, nevmiljeni sklep in ji odpusti, kar se je pregrešila. On ji odreče z ostro besedo; Elizabeta se mu nato verže k nogam ter ga kleče milo prosi, dokler se naposled omeči in jo zopet sprejme naloživši ji ostro pokoro. Enako pokoro je naložil tudi njenim častnim gospodičnam, ker je sodil, da so nekoliko one krive njene nepokorščine. Tako ostro je ravnal mojster Konrad sè sveto Elizabeto.

Kako je učil mlado kneginjo, pa nam pričajo lepi opomini, ki jih je zložil za njo in so jih skerbno ohranili, kateri so pisali njeno zgodovino. Podajamo jih tukaj našim bravcem priporočevaje jim, naj si prizadevajo po zgledu svete Elizabete tudi oni zvesto jih izpolnjevati. To-le so :

1. Poterpežljivo prenašaj zaničevanje v radovoljnem vboštvu.
2. Ponižnost bodi na prvem mestu v tvojem sercu.
3. Odpovej se človeški tolažbi in mesenim slastim.
4. V vseh rečeh bodi vsmiljena sè svojim bližnjim.
5. Hrani vedno spomin na Boga v svojem sercu.
6. Zahvaljuj se Bogu, da te je sè svojo smertjo rešil pekla in večnega pogubljenja.
7. Ker je Bog tolikanj terpel zate, nosi tudi ti poterpežljivo svoj križ.
8. Daruj se svojemu Bogu popolnoma, z dašo in s telesom.
9. Spominjaj se pogostoma, da si delo božjih rok in ravnaj torej tako, da boš na vekoma združena ž njim.
10. Odpusti in daj svojemu bližnjemu vse, kar hočeš, da naj on tebi odpusti in da; stori vse zanj, kar želiš, da bi on tebi storil.
11. Zmirom misli na to, kako kratko je življenje, in da mlađi ravno tako merjo kaker stari; prizadevaj si torej vedno za večno življenje.

12. Objokuj brez nehanja svoje grehe in prosi Boga, da bi ti jih odpustil.

11. poglavje.

Kako je Gospod svoje milosti razodeval nad ljubo sveto Elizabeto.

Ko smo v prejšnjih poglavjih splošno popisali življenje Elizabetino skoz cel čas njene zakonske zveze z deželnim grofom Ludovikom, moramo zdaj še nekatere posebne dogodbe omeniti, ki so nekoliko spemembe prinašale v njeno sicer enolično življenje in so bile tudi genljivi dokazi posebne milosti božje do njegove ponižne služabnice.

Kmala po poroki je zvedel kralj Andrej, njen oče, ki je bil malo prej prišel s križanske vojske, da se je Elizabeta omožila ter tako v resnici postala deželna grofinja v Turingiji. Da bi se še bolj zagotovil, naroči štirim velikašem svojega dvora, ki so šli v Ahen na božjo pot, naj se vernejo skozi Turingijo, da mu bodo kaj natančnega vedeli povedati o njegovi hčeri, njenem življenju, njenem dvoru in deželi, kjer prebiva; tudi naj jo povabijo, da bi prišla sè svojim možem na Ogersko, da bi razveselila očeta na stare dni; zakaj rad bi ju videl oba. Ko so velikaši opravili božjo pot v svetišču naše ljube Gospe v Ahnu, obernejo se proti domu skozi Turingijo namesti čez Frankonijo in pridejo nekega dne na Vartburk. Deželni grof jih sprejme z veliko prijaznostjo; ali precej mu je prišlo na misel, da njegova žena nima dostojne obleke, da bi se pokazala pred gosti; svoja svatovska oblačila je bila namreč razparala, da jih je pre naredila bolj primerno svoji ponižnosti, in zdaj ni bilo časa, da bi se hitro dobila druga. Ves v skerbi zato jo gre iskat v njeno izbo, kjer ji pravi: „Ah, ljuba sestra, ljudje so prišli z dvora tvojega očeta; gotovo so prišli, da bi videli, kako živiš z mano, in če imaš vse, kaker se spodobi kneginji. Ali ti, kako se boš pokazala pred njimi? Ti imaš toliko opravila sè svojimi vbožci, da pozabljaš sama nase; zmirom se oblačiš tako, da je sramota zame in zate. Kaka nečast mi bo to, ko bodo pripovedovali na Ogerskem, da ti še spodobne oprave ne kupim in da so te našli v takem siromaštvu! In zdaj vidiš, ki ni časa, da bi ti dal delati obleko, ki bi bila primerna tvojemu stanu in mojemu!“ Elizabeta mu je nato odgovorila ljubezljivo: „Gospod in brat moj dragi, ne skerbi zato, zakaj jaz sem se za terdno odločila, da ne bom iskala slave in časti v svoji obleki; jaz se bom že izgovorila pri

teh gospodih; prizadevala si bom, da se bom obnašala proti njim tako prijazno in veselo, da se jim bom dopadla, kaker bi imela najlepšo obleko.“ In precej je pokleknila k molitvi in prosila Boga, da bi jo naredil prijetno pred njenimi prijatelji; potem se je opravičila, kar najlepše je mogla, ter šla iskat moža in poslance svojega očeta. In kaj se zgodi? Ne le da jih je vnela s priserčnostjo, s katero jih je sprejela, s prijaznostjo in ljubeznivostjo svojega obnašanja, sè svojo mladostno lepoto, podobno lepoti dišeče rože ob jutranji zarji, temuč zdela se je Ludoviku in ptujcem tudi opravljena tako veličastno, da so rekli, sama francoska kraljica ne more biti tako lepo. Obleka njena se jim je zdela svilnata in plašč, v katerega je bila ogernjena, je bil videti iz žameta nebesne barve, ves posut z biseri najvišje cene.

Po slovesnem obedu vabi Ludovik goste, naj bi še dalj časa ostali pri njemu; ali ker so se izgovarjali, da bi jih tovariši, ki so bili ž njimi na božji poti, ne hoteli čakati, gre ž njimi dolu v mesto, kjer plača vse iztroške, ki so jih tam imeli njihovi spremljevalci, in jih nato spremi še nekoliko pota. Potlej pa se verne sè vso naglostjo k svoji ženi, da jo vpraša, kako je vender naredila, da se je tako lepo opravičila. Elizabeta mu odgovori s pobožnim in sladkim nasmehljajem: „Vidiš, kaj zna narediti Gospod, keder je njemu ljubo.“

Mnogi pisatelji pa pripovedujejo ta čudež precej drugači. Pravijo namreč, ko se je glas o čednostih Elizabetinih povsod razširil, da je neki mogočen gospod, nekateri terdijo, da sam cesar, popotoval skozi državo deželnega grofa. Ta mu gre naproti in ga povabi na svoj grad. Ali ptujec noče sprejeti povabila drugači, kaker da mu knez obljubi, da bo tudi kneginjo videl in govoril ž njo. Ludovik mu to rad obljubi in tako gresta na Vartburk. Po obedu opominja gospod Ludovika na obljubo in ta pošlje povedat Elizabeti, ki je bila ravno v svoji molitvenici, da bi rad ž njo govoril. Ali ona je bila po svoji navadi obleko in lepотиčje mej vboge razdelila, tako da je rekla natihoma odgovoriti možu, da ga prosi ponižno, naj jo za ta pot izgovori, ker nima dostojne obleke, da bi se pokazala pred njegovimi gosti. Ali ker gospod ne odneha, vstane Ludovik sam od mize ter jo gre prositi naj pride, očitaje ji tudi prijazno, ker ga ni precej slušala. Ona odgovori, da pride za njim hitro. „Lepi moj sladki gospod,“ pravi, „pridem in storim vašo voljo, zakaj velika nespamet bi bila, ako bi vas ne slušala v vseh rečeh. Jaz sem vaša, gospod, in vam sem izročena; vedno sem

vas slušala po svoji vesti in tudi zanaprej bom izpolnjevala vaše vkaze, ker ste vi za Bogom moj gospod.“

Potem, ko je Ludovik odešel, se verže na kolena ter moli: „Gospod Jezus Kristus, oče najmilostiviši in najzvestejši, sladki tolažnik vbozih in vseh, ki so v težavah in britkostih, zvesti prijatelj in pomočnik vseh, ki nate zaupajo, pridi na pomoč svoji vbogi služabnici, ki se je odrekla vsemu svojemu lepoticju iz ljubezni do tebe.“ Precej nato se ji prikaže angelj, ki jo nagovori: „O plemenita nevesta kralja nebeškega, vidiš kaj ti Bog, ki ga tako ljubiš, pošilja z nebes pozdravlja te s priserčnim prijateljstvom; o gerni ta plašč in to krono si deni na glavo v znamenje svoje večne slave.“ Elizabeta zahvali Boga, vzame krono in plašč in gre v obednico. Ko jo zagledajo, osterme vsi gostje, ker se je svetilo njeno obličje, kaker angeljevo. Vsede se med nje ter jih priserčno in veselo pozdravlja; potem se je pogovarjala slajše ko med, tako, da so jih bolj okrepčale njene besede kaker vse jedi pri obedu. Tisti gospod se poslovi ves zamaknjen in prevzet, ker je videl Elizabeto, ki jo je tolikanj želel poznati; knez ga spremlja nekoliko časa in potem gre berž k svoji ženi ter jo vpraša, od kod je dobila tisto opravo. Ona mu ni mogla vtajiti; pobožni knez zakliče nato: „V resnici, to je dober Bog naš Bog! Veselo je služiti tako dobremu gospodu, ki tako zvesto na pomoč pride svojim služabnikom. Tudi jaz mu bom zanaprej zmirom zvesteje služil.“

Drugo leto, 1222, je šel knez z Elizabeto na Ogersko, kaker so ju povabili poslanci v imenu kralja Andreja. Vladanje svoje države je izročil za ta čas grofom Milberku, Glajhnu in drugim, sašo pa je vzel grofa Štolberka, Švarcburka, Bezenburka, Blajhlinga in veliko množico vitezev, mej njimi Rudolfa iz Varile, sina starega Valterja iz Varile, kateri je bil pred enajstimi leti po Elizabeto šel na Ogersko. Rudolf je bil podedoval po svojem očetu ne le čast velikega natakarja, temuč zlasti tudi zvesto vdanost do deželne grofinje. Elizabeta pa je imela za spremljevalke soproge imenovanih grofov in veliko število drugih plemenitih gospe in gospodičen. Kralj Andrej je sprejel svojo hčer in zeta z velikim veseljem; ostala sta na njegovem dvoru dolgo časa; bila sta pri mnogih slovesnostih in viteških igrah, ki so se napravile njima na čast in so v njih vitezi iz Turingije posebno se skazali. Bila sta tudi na drugi ženitvi kraljevi, kateri se je poročil z Jolando Kurtenejsko, hčerjo tadanjega cesarja carjigrajskega. Kralj Andrej ju je ob tej priliki preobložil z darovi, zlasti jima je dal dragih kamenov največe

cene. Tudi vitezi in gospe, ki so ju spremljale, noter do najmanjšega služabnika, vsi so dobili bogata darila od kralja. Dal je celo delati poseben voz, da se je naložilo nanj zlato in drago kamenje, katero je imela Elizabeta seboj vzeti.

Ko je prišel čas odhoda, peljal jih je kralj še na velik lov, ker je Ludovik bil posebno izurjen lovec. Potem so se ločili in knez je pripeljal srečno zopet v Turingijo svojo ženo, svoje spremljevalce in svoje novo bogastvo.

Nekoliko časa potem ko se je vernil, je knez možú dal svojo sestro, lepo Anježo, ki je bila v mladosti Elizabetina tovarišica; vzel jo je Henrik, avstrijski vojvoda; in bodi si pri tej priložnosti ali pa, ko je obhajal svojo srečno vernitev, je dal Ludovik veliko pojedino na Vartburku, h kateri je povabil vse grofe in imenitne gospode svoje dežele ž njihovimi ženami. Ko je imela ta gospoda sestri k mizi, opazilo se je, da kneginje ni. Vsi pravijo nato, da jo hočejo čakati. Elizabeta je bila mej tem, ko je šla iz cerkve v grajsko obednico, na stopnjicah našla nesrečnega, skoraj nazega vbožca, ki je bil videti tako slab in bolan, da se je čudila, kako je mogel v takem stanu priti iz mesta gori na grad. Ko jo opazi, jo prosi milo, da bi mu kaj dala v imenu Jezusovem. Ona mu odgovori, da nima časa, da tudi nima nič več, da bi mu dala, da mu bo pa poslala jedi od gosti. Ali vbožec je prosil vedno bolj silno in glasno, da naj mu precej da kar koli, tako dolgo, da se je dala kneginja premagati vsmiljenju; vzela je dragoceni plašč, s katerim je bila ogernjena, ter ga dala beraču. Ta ga zviije in zgine ž njim. Bilo pa je čisto proti navadi tadanjega časa brez plašča hoditi v imenitno družčino; zato si tudi Elizabeta ni upala stopiti v obednico; vernila se je v svojo izbo, kjer se je priporočila Bogu. Veliki dvornik pa, ki je videl, kaj se je zgodilo, gre berž deželnemu grofu povedat vpricho vseh gostov ter mu pravi: „Vidite, milostivi gospod, če je to pametno, kar dela naša ljuba gospa kneginja. Mej tem ko toliko imenitne gospode tukaj čaka, se ona mudi s tem, da oblači vboge in svoj plašč daje beraču.“ Deželni grof pravi smehljaje se: „Grem gledat, kaj je vendar; precej jo pripeljem.“ Pustivši torej za trenotek svoje goste gre k njej ter ji reče: „Sestra preljuba, ali ne prideš obedovat z nami? že davno bi bili pri mizi, da te nismo čakali.“ — „Jaz sem pripravljena storiti, kar hočeš moj brat ljubi“, odgovori ona. — „Ali kje je pa plašč,“ povzame knez, „ki si ga imela, ko si šla v cerkev?“ — „Oddala sem ga, brat moj dragi“, pravi ona, „pa če ti je tako tudi prav, pridem

kakeršna sem.“ Na te besede spregovori ena njenih hišen: „Gospa, jaz sem videla lesem grede vaš plašč obešen na klinu v omari; precej ga prinesem.“ In gre in se verne hitro s plaščem, prav tistim, ki ga je bil vbožec odnesel. Elizabeta za trenotek poklekne in zahvali Boga v naglici; potem gre z možem k obedu. Ko so se potlej vitezi vsi in zlasti avstrijski vojvoda sè svojo mlado nevesto vdali veselju, je bil deželni grof Ludovik resen in zbran, ker je mislil sam pri sebi na vse te milosti, ki jih je tako obilo dajal Bog njegovi Elizabeti. „Kedo more dvojiti,“ pristavlja tukaj pobožen mož, ki je popisal njeno življenje, „da je bil nebeški angelj, ki ji je nazaj prinesel plašč, in Kristus sam, ki je podobo nazega berača nase vzел, da je izkušal svojo preljubo Elizabeto, kaker nekada; častitljivega svetega Martina?“ On je opravil tako svojo ljubo rožo Elizabeto, le-to lilijo čistosti in vere, kaker ni mogel biti opravljen Salomou v vsej svoji slavi.

Ali Bog je prihranil tema plemenitima in pobožnima zakonskima milost še slajšo in dražjo njiju sercema. Zakonu, ki je bil tako lep zgled v resnici kerščanske zveze, vsegamogočni ni mogel odreči najdražjega blagoslova; podelil je svoji zvesti služabnici, kaker za plačilo čistosti njene duše in njenega telesa, milost rodovitnosti. Leta 1223, ko je imela šestnajst let, je vpervič postala mati. Ko se je bližala porodu, dala se je nesti na grad Krajcburk na vodi Veri, nekaj milj od Ajzenaha. Tam je bila bolj v miru, kaker na Vartburku, in tudi bliže možu, ki je bil šel k deželnemu zboru hesenskemu v Marburk. Mnogo plemenitih gospe ji je prišlo k pomoči, ki so čule pri njej noč in dan. Tri dni po Marijinem oznanjenju, 28. sušca, je porodila svojega pervorojenega. Deželni grof ni mogel zadosti zgodaj priti iz Marburka; bil je še tam, ko se mu je poročilo, da mu je sin rojen. Ludovik v neizmernem veselju bogato obdaruje poslanca in se odpravi berž, da gre k mladi materi. Prišel je, da je bil pri kerstu svojega otroka, kateremu je dal ime Herman očetu v spomin. Da bi pokazal zadovoljnost in veselje, katero mu je naredilo rojstvo tega sinu, da namesti lesenega mostu, ki je peljal v mesto Krajcburk, sezidati kamnitega. Ta most stoji še dandanašnji z lepo gotovsko kapelico posvečeno svetemu škofu Liboriju.

Drugo leto (1224) je porodila Elizabeta na Vartburku hčer, katero so imenovali po očetovi materi Sofijo; pozneje (l. 1227) je imela še drugo hčer, katero je dala kerstiti na ime svoje matere Jerdruti.

Tudi v sredi veselja materinega je ostala Elizabeta skromna in ponižna, kakor je bila skromna in ponižna v bliščečnosti knežje-ga veličastva. Po vsakem porodu je vzela, ko je prišel čas vpeljevanja, svoje dete naročaj in skrivaj šla z grada bosa in v priprosti volneni obleki v oddaljeno cerkev svete Katarine, ki je bila zunaj Ajzenaha. Steza po hribu dolu je bila dolga in nevglajena, polna ostrega kamenja, ki ji je rezalo kervave rane v njene mehke noge. Celo pot je sama nesla svoje dete, kakor je tudi neomadežana devica Marija bila storila; v cerkvi pa je položila dete sè svečo in jagujetcem na altar in tako molila: „Gospod Jezus Kristus, tebi in tvoji ljubi materi Mariji darujem ta dragi sad svojega telesa. Tebi, moj Bog in Gospod, izročam iz celega serca to preljubeznjivo dete; kakor si mi je dal, tako je izročam tebi, ki si gospodovavec in preljubi oče matere in deteta. Edina prošnja, katero imam danes do tebe, je ta, da bi bila tvoja sveta volja dete, ki sem je vse porosila sè svojimi solzami, sprejeti v število svojih služabnikov in prijateljev ter mu dati svoj sveti blagoslov.“

12. poglavje.

Kako je velika lakota bila v Turingiji in kako je ljuba sveta Elizabeta opravljala vsa dobra dela kerščanskega vsmiljenja.

Leta 1225 je povabil cesar Friderik II. deželnega grofa Ludovika, naj bi prišel k njemu na Laško sè svojim vojaštvom. Ludovik se odpravi brez zamude in prekorači planine, preden je minila zima. S posebno hrabrostjo se je vdeležil nato s cesarjem vse vojske proti Bolonjezom in drugim puntarskim mestam; okoli velike noči 1226 pa je bil na velikem deržavnem shodu v Kremoni.

Ali toliko da je bil deželni grof odešel, kar se začne grozovita lakota po celem Nemškem in zlasti v Turingiji. Gladno ljudstvo je prišlo v največo siroččino; po cestah, po potih in gozdeh je bilo videti vboge, ki so iskali divjih sadežev in koreninic, katere so drugači le živalim bile za živež. Hlastno so povživali mertve konje in osle in najnesnažniše živali. Vender je mnogo teh nesrečnih od lakote pomerlo, in ceste so bile polne merličev. Ko je gledala toliko siroččino Elizabeta, ji je bilo serce ginjeno neizmernega vsmiljenja. Od tedaj je bila njena edina misel, njeno edino opravilo noč in dan pomagati svojim nesrečnim podložnim. Grad vartburški, kjer jo je bil mož pustil, je postal tako rekoč ognjišče neomejene miloserčnosti, nevsehljiv studenec dobrot, ki se je razlival čez vbo-

ge sosednje prebivavce. Najprej je razdelila mej potrebne svoje dežele ves denar iz zakladnice deželnega grofa; bilo ga je 64000 goljdinarjev zlata, za tiste čase neznansko velik znesek, ki se je bil dobil za neka ne davno prodana posestva. Nato je odperla knežje žitnice in razdelila vbogemu ljudstvu vse, kar je bilo notri, ne da bi bila kaj priderževala, dasiravno so vgovarjali njeni hišni uredniki. In tega žita je bilo, kaker pripovedujejo pisatelji tistega časa, toliko, da bi se bila morala dva največa gradova zastaviti in še več mest v deželi, da bi se bilo zopet kupilo, kar je razdelila vbogim. Znala je pa Elizabeta pri vsej tej neizmerni radodarnosti vedno tudi previdno ravnati. Ako bi bila na debelo delila žito, bi se ga bilo znalo dosti zapraviti; dala je torej vsakemu vbožcu vsak dan posebej odmeriti, koliker mu je bilo treba; in da jim prihrani vse iztroške, je dala na gradu toliko kruha peči, koliker se je le moglo, in še gorkega je potem sama delila vbogim. Takih je prišlo vsak dan okoli devet sto, in obloženi žnjenimi dobrotami so se vračali.

Še več jih je pa bilo, ki zavoľjo slabosti in bolezní niso mogli hoditi v grad, ki je bil na hribu; za nje zlasti je imela Elizabeta ves čas te britke izkušnje dvojno skerb. Hodila je z grada dolu in nosila najslabotnejšem sama ostanke od obeda svojega in svojih gospé, katere toliko da so smele do sitega se najesti, da se ne bi preveč odtegnilo vbozim. V bolnišnico z osem in dvajsetimi posteljami, o kateri smo že govorili, ki jo je bila sama ustanovila na brežini vartburškega hriba, je dala prinesti tiste bolnike, ki so potrebovali posebne postrežbe, in tu je vpeljala tak red, da, kaker hitro je kateri teh bolnikov vmerl, je njegova postelja precej se odala drugemu, ki je na novo prišel noter. Ustanovila pa je potem še dve bolnišnici z dolaj v mestu, eno pod nazivanjem svetega Duha poleg vrat svetega Jurija za vboge ženske, drugo pod nazivanjem svete Ane za vse bolnike sploh. Poslednja se je ohranila do dandanašnji. Vsaki dan brez izjeme in sicer dvakrat, zjutraj in zvečer, je šla mlada kneginja dolu in gori po dolgi in nevgljajeni stezi, ki je peljala z Vartburka v te bolnišnice, obiskovaje vbožce in nose jim, kar jim je bilo potrebno ali prijetno. Hodila je od postelje do postelje, popraševala bolnike, kaj žele, in stregla jim v najgnjusnih rečeh z gorečnostjo in ljubeznjivostjo, katero ji je mogla vdihniti le ljubezen in posebna milost božja. Z lastno roko je pitala tiste, katerih bolezní so bile najzoperniše, sama jim je postiljala, vzdigovala jih in prenašala na druge postelje ali na herbtu ali na rokah,

brisala jim obraz, nos in usta z ruto, ki jo je imela na glavi; in vse to je delala z veseljem in ljubeznjivostjo, katere nič ni moglo motiti. Dasiravno ji je bil slaó zrak po natori zopern in ga navadno ni mogla prenašati, vender je ostala v sredi okuženega duha v bolniških izbah in sicer v največi poletni vročini, da ni na znanje dala najmanjšega gnjušenja, mej tem ko so njene gospe omedlevale in na glas mermrale.

„Ko se je spremljevalkam vse vzdigavalo groze in gnjusa“ tako pripoveduje pobožen pisavec sedemnajstega stoletja, „je ona, le-ta rajaska princesinja, smehljaje se rekla: Keder pridem pred božjega sodnika in me bo vprašal, ali sem stregla vbozim: Sem, Gospod, bom rekla, tako sem jim stregla, da je moje dekličice in služabnice dostikrat trebuh bolel“.

V eni tistih bolnišnic je bila ustanovila posebno pribežališče za otroke, vboge, bolne, zapuščene ali sirote. Za te je skerbela s posebno, genljivo ljubeznjivostjo, in kmalu so sprevidela mlada serčca, kako sladko mater jim je dal Bog v njihovi siročini. Keder koli je prišla med nje, so ji leteli naproti in kaker piščeta, ki se skrivajo materi pod peroti, so jo obsuli in za obleko se ji vesili klicaje: mama, mama! Ona jih je posadila potem okoli sebe, dabila jim majhine darove in izpraševala in preiskovala, kako se ima vsakatero; svojo posebno skerb in ljubezen pa je izkazovala tistim, katerih bolezen je bila najgnjusniša; jemala jih je na kolena, jih objemala in poljubljevala.

In ni bila le dobrotnica vsem tem nesrečnim, temuč še bolj njihova zaupna prijateljica. Ko ji je nekega dne neki bolnik povedal, da mu dolg, ki ga ni plačal, vest teži, ga je pomirila z obljubo, da hoče ona plačati zanj; kar je tudi precej storila.

Ako je mogla še kaj časa dobiti, potem ko je obiskala bolnišnice, ga je obernila v to, da je pretekla okolico vartburško in delila živeža in miloščine vbozim, ki niso mogli prihajati na grad, obiskovala najvbožniše kočice in tam opravljala najnižje, svojemu stanu najneprimerniše službe. Nekega dne je prišla v kočico nekega vbozega bolnika, ki je bil čisto sam in jo je jokaje prosil malo mleka, rekoč da je preslab, da bi mogel sam iti mlest svojo kravico. Precej vzame Elizabeta golido in gre v hlev ter hoče pomolsti kravo; ali žival, ki ni bila vajena njenih mehkih rok, se je zoperstavljal dobrotnemu namenu.

Prizadevala si je Elizabeta da je bila pri bolnikih, ko so vmirali, da je osladila njihovo poslednje bojevanje; s poljubom se-

sterske ljubezni je vjemala njihov poslednji zdihljaj in cele ure je molila in prosila Boga, da bi posvetil smert teh nesrečnih in jih sprejel v svojo slavo. Še z večo gorečnostjo se je prijela svoje navede, da je čula pri vbozih merličih, in dasiravno jih je merlo tako mnogo, vender jo je bilo vedno videti pri pogrebih, potem ko je truplo zavila z lastnimi rokami v platno, ki ga je v ta namen ali sama setkala ali pa iz mej svoje obleke vzela. Ni pa mogla terpeti, da bi se bogatih trupla zavijala v nove in dragocene tkanine, temuč je hotela, da naj se jemlje stare in vrednost novih naj se da vbogim.

Tudi jetniki niso pogrešali njene skerbi; hodila jih je iskat povsod, kjer je vedela, da jih je kaj; rešila je, koliker je mogla, tiste, ki so bili zavaljo dolgov zaperti, plačevaje dolge; obezovala in mazala je rane, ki so jim jih naredile spona ali ketine; poklekoyala je na njihovi strani in ž njimi prosila Boga, da bi jih varoval prihodne kazni.

Vsa ta opravila, tako pripravna človeka vtruditi in gnjus in nevoljo mu obuditi v sercu, so v njej rodila le nebeški mir in veselje. Ko je čez toliko potrebnih razsipala zaklade svoje ljubezni, vzdigovalo se je njeno serce, njena misel vedno le h Gospodu; pogostoma je tudi na glas molila iaej svojim blagoslova polnim delom: „O Gospod, ne morem se ti zadosti zahvaliti za to, ker mi daješ priložnost te vboge ljudi, tvoje najljubše prijatelje, sprejemati in mi dovoljuješ tako zanje skerb imeti.“ Ko je nekega dne v bolnišnici molila to kratko molitvico, zdelo se je vbogim, da vidijo angelja, ki se ji je prikazal in ji rekel: „Veseli se, Elizabeta, ker si tudi ti prijateljica vsegamogočnega Boga in se svetiš pred njegovimi očmi kaker luna“.

Še druga čudovita znamenja so pričala dušam priprostim in vernim, kako ljuba je Bogu miloserčnost in ponižnost te kneginje. Nekega dne je bila kupila v mestu nekaj lončenih posodic in raznih rinčic in igrač iz stekla za vboge otročiče, ki jih je imela pri sebi; s temi rečmi v plašču se je peljala na grad. Po nerodnosti kočijaževi se zverne voz z neke skale dolu na kup kamenja; ali ne le da se kneginja ni nič pobila, tudi igrače, ki jih je nesla, so bile vse cele in brez škode; šla je naravnost delit jih, da razveseli svoje male vbožčke.

Neki drug krat, ko je nesla v predpasniku živoža nekoliko nesrečnim, jo začne skerbeti, da ne bo zadosti za vse, ker so zmirom novi berači prihajali. Tedaj moli v sercu, ko deli, kar je imela

v predpasniku, in glejte! koliker je vzela iz njega, vedno je našla nadomeščeno z drugim in ko je dala vsakemu vbožcu svoj del, ji je še ostalo kosov. Vernila se je v grad, prepevaje se svojimi tovarišicami hvalo Gospodovo, kateri ji je bil blagovolil podeliti, kar je obljubil, ko je rekel: „V resnici vam povem, tisti ki v me veruje, bo delal dela, katera jaz delam, in še večja od teh bo delal.“ (Jan. 14, 12).

Ali ne le za ljudstvo, ki je bilo blizu njenega poglavitnega gradu, je imela skerb in ljubezen; prebivavci vseh krajev, tudi najbolj oddaljenih, v državah njenega moža so enako čutili njeno materino serce. Vkazala je naravnost, da naj se obernejo v podporo vbozim, ki so po lakoti v siročino prišli, vsi dohodki vseh štirih kneštev, ki jih je imel deželni grof Ludovik; to so bila Turingija, Hesija, saški Palatinat in Osterland. In dasiravno se je vstavljala večina kneževih uradnikov, ona je ostala pri tem in skerbela, da se je natanko tako delalo, kaker je vkazala. In še več! da bi nekako nadomestila, ker v oddaljenih krajih ni mogla sama osebno pomagati, dala je prodati svoje drago kamenje, svoje lepotiche in druge drage reči in, kar se je skupilo, razdeliti mej vboge tistih krajev. To je tako terpelo notri do žetve leta 1226. Ob tem času pa je zbrala deželna grofinja vse vboge, ki so mogli delati, jim dala serpe, nove srajce in črevlje, da bi ji sternašče ne bilo v noge, in tako jih pošlje na delo. Vsem pa, ki za delo niso bili zažosti močni, je delila obleko, ki jo je ali narediti dala ali pa kupiti na tergu v ta namen. Vse to je delila z lastnimi rokami. Sè vsakim vbožcem, ki je odhajal, se je prijazno poslovila darovaje mu tudi majhin znesek denarja; in keder ji je denar pošel, je vzela svoje rute in drage obleke in jih razdelila vbozim ženskam rekoč jim: „Jaz nočem, da bi se ve lepoticile s temi rečmi, temuč hočem, da jih prodajte, in si preskerbite, kar potrebujete, in pa da delajte po svoji moči, zakaj pisano je: „Kedor ne dela, naj tudi ne je“. Neko vbogo staro ženo, kateri je bila dala deželna grofinja srajc, črevlje in plašč, je zgrabilo toliko veselje nad tem, da je na glas zavpila, da v svojem življenju nigdar ni čutila tolike sreče, in na to se na tla zgrudila kaker mertva. Elizabeta jo vsa prestrašena vzdigne in si očita ko greh, da je po svoji neprevidnosti v nevarnost pripravila življenje te ženske.

Besede svetega opominjevanja

blaženega očeta Frančiška vsem svojim bratom.

VI.

Glejmo, bratje, vsi dobrega pastirja, ki je prestal terpljenje na križu, da bi rešil svoje ovčice. Ovčice Gospodove so mu sledile v žalosti in preganjanju, v sramoti in lakoti, v bolezni in izkušnjavah in v raznem drugem, in zato so prejele od Gospoda večno življenje. Zato je velika sramota za služabnike božje, da svetniki delajo dela, mi pa hočemo čast in slavo dobiti, ko jih pripovedujemo in pridigamo.

VII.

Apostelj govori: „Čerka vmori, duh pa oživlja“. (2. Kor. 3, 6.) Tisti so po čerki mertvi,* ki želijo znati same besede, da jih imajo mej drugimi za bolj modre, da si morejo pridobiti veliko bogastvo ter ga dati sorodnikom in prijateljem. In tisti redovniki so mertvi po čerki, kateri nočejo slediti duhu božje čerke**), ampak le same besede bolj želijo znati in drugim jih razlagati. Tisti pa so oživljeni od duha božje čerke, kateri vso svojo učenost in čerke, katere znajo in želijo znati, (ki pa ne živijo po telesu***), ampak po besedi in zgledu), pripisujejo najvišjemu Gospodu, čiger je vse dobro.

VIII.

Kaker govori apostelj, „ne more nihče reči Gospod Jezus, kaker v sv. Duhu“, (1. Kor. 12, 3), in „nikoger ni, ki bi dobro delal, ni ga do enega“. (Psl. 52, 4.) Kedorkoli torej zavida bratu zavoljo dobrega, katero Bog govori in dela v njem, ta stori greh bogokletstva, ker zavida Najvišjemu samemu, ki govori in dela vse dobro.

IX.

Gospod pravi v evangeliju: „Ljubite svoje sovražnike, storite dobro tem, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas prega-

*) to je, čerka jih je pripravila v dušno smert.

**) to je, ki nočejo živeti tako, kaker božja čerka, to je sveto pismo, učí.

***) ne, kaker telo hoče, temuč po besedi božji in zgledu svetnikov.

njajo.“ (Mat. 5, 44.) Ta ljubi resnično svojega sovražnika, kateremu ni žal zavoljo krivice, ki mu jo je oni storil, ampak greh njegove duše ga peče zavoljo ljubezni do Boga, ter ki mu v djanju kaže ljubezen.

X.

Mnogi so, kateri, kadar grešijo ali krivico terpijo, dostikrat dolžijo peklenškega sovražnika, ali pa bližnjega. Pa to ni tako, ker vsakedo ima svojega sovražnika v svoji oblasti, to je svoje telo, s katerim greši. Blager tedaj tistemu služabniku, ki takega sovražnika, ki ga ima v svoji oblasti, vedno derži vjetega in se previdno pred njim varuje, ker dokler bo tako ravnal, mu ne bo de mogel škodovati noben drugi viden sovražnik.

XI.

Služabnika božjega ne sme nič merziti razen greha. In naj bi kedo na kakershen koli način grešil, in bi se služabnik božji zavoljo tega vznemirjal in jezil — razen iz ljubezni —, kopiči jezo in dolg na svojo glavo. Ta je služabnik božji, ki se ne jezi in ne vznemirja zavoljo nikoger, kateri pravično živi in brez lastnine. In blager tistemu, komer nič ne ostaja, „dajaje cesarju, ker je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ (Mat. 12, 22.)

XII.

Tako-le se more spoznati služabnik božji, če ima Duha Gospodovega, če se ne povzdiguje niti meso njegovo niti duh, ki je vedno vsakemu dobremu nasproten, kadar Gospod kaj dobrega po njem stori, ampak če bolj želi biti v svojih očeh nevredniši in misli, da je v vseh rečeh manjši ko drugi ljudje.

XIII.

Služabnik božji se ne more spoznati, kolikšna je njegova poterpežljivost in ponižnost, dokler se mu vse po volji in potrebi godi. Ali kadar pride čas, ko mu nasprotujejo tisti, ki bi mu morali vgajati: kolikeršno poterpežljivost in ponižnost tedaj pokaže, tolikšna je in ne več.

Priporočila.

V pobožno molitev se priporočajo:

P. Janez Krizostom Erjavec, mašnik 1. reda sv. Frančiška, vmerl v Pazinu 28. svečana 1881.

Tretjerednice kamniške skupščine v ljubljanski škofiji: Elizabeta Korošec, vmerla 11. svečana v Gorenjem Tuhinu Terezija Barbara Škerjanec, vmerla 17. svečana v Radomlju; Apolonija Klara Verban, vmerla 6. sušca v Suhodoljih.

Neki bolan oče in njegova tudi bolna hči.

Neka duhovna občina v zadobljenje zmage nad hudim, za srečno napravo sv. križevega pota in še neke druge pobožne naprave.

Goreče naše bravece opominjamo tudi, da se začne pobožnost devetih torkov na čast sv. Antona Padovanskega letos 12. malega travna, to je, v veliki torek. O tej pobožnosti smo že lani obširneje govorili. Da zbudimo še bolj zaupanje naših bravecy do sv. Antona, podajamo letos na prvi strani tega zvezka sloveči „čudežni rezponzorij“ ali pesemco in molitev sv. Bonaventure k časti tega mogočnega pomočnika; moli se lahko v vsaki sili in potrebi, zlasti pa je v navadi, keder se kaj izgubi in se ne more najti, ali keder je človek v veliki nevarnosti, da brez posebnega čudeža tako rekoč ne more upati rešenja. Tudi so papež Pij IX. 100 dni odpustka podelili vsakemu vernemu, ki to pesemco in molitev pobožno izmoli; gdor to stori vsak dan skoz cel mesec, pa dobi po sprejemi zakramentov sv. pokore in sv. rešnega telesa enkrat na mesec popolnoma odpustek. V ta namen smo prosili slovenski prestavi poterjenja Njih prevzvišenosti, milostivega kneza nadškofa goriškega. Priporočamo torej našim bravcem, naj radi molijo to pesemco in molitev, da se vdeleže naznanjenih odpustkov, naj jo molijo zlasti v vsaki sili in potrebi z velikim in popolnim zaupanjem na Boga in njegovega častitljivega služabnika svetega Antona, kateri jim bo izprosil pomoči, ako bi bilo tudi čudeža treba.

